Öğrenme çıktısı: Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

Kültür Nedir?

KÜLTÜR **Bir milletin tarih boyunca oluşturduğu maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.**

Maddi değerler
Gözle görülür, elle tutulur: mimari yapılar, kıyafetler, el sanatları, yemekler

Manevi değerler
Duygu ve düşünceye dayanır: dil, din, gelenek ve görenekler, türküler

BUNU UNUTMA

Kültür, bir toplumu **millet** yapar ve onu diğer milletlerden **ayırır**. Türk kültürü, Türk milletinin hayat tarzını yansıtır.

Kültürümüzün ögeleri

Kültürel Ögelerimiz

- **Mimari yapılar** — cumbalı Türk evleri
- **Bayramlar** — 23 Nisan, Nevruz
- **Kıyafetler** — cepken
- **El sanatları** — ebru, kilim
- **Yemekler** — mantı, baklava, etli ekmek
- **Türküler** — yörelere özgü ezgiler
- **Halk oyunları** — zeybek, horon
- **Düğünler** — yöreden yöreye değişen âdetler

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Kültür insanları **birbirine bağlar**. Din, dil, tarih, gelenek ve görenek gibi ortak ögeler **"biz" duygusunu** güçlendirir. Böylece toplumda birlik, beraberlik ve dayanışma sağlanır.

Kültürümüzden izler

Millî kültür, millî kimliğimizdir

- Kültürel özelliklerimiz, yani millî kültürümüz, Türk toplumu olarak kimliğimizi oluşturur.
- Kültürümüz, milletimizin her ferdini "biz" duygu ve düşüncesi etrafında birleştirir.
- Din, dil, tarih, gelenek ve görenekler, mimari gibi ögeler bizi birbirimize bağlar ve daha güçlü kılar.

Kültürün 7 özelliği

Millîdir
O millete aittir, milletin ruhunu yansıtır.

Tarihîdir
Geçmişten gelir, nesilden nesile aktarılır.

Özgündür
Her milletin kültürü kendine özgüdür.

Ahenkli (uyumlu) bir bütündür
Ögeleri birbirini tamamlar.

Canlı ve tabii (doğal) bir varlıktır
Yaşar, yeniliklerle zenginleşir.

Özü değiştirilemez
Gelişse de temel özelliklerini korur.

Milletin ortak malıdır
Tek bir kişiye değil, herkese aittir.

Öğrenme çıktısı: Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

Farklı Kültürleri Tanıyalım

Dünya çocukları bir arada

23 Nisan: Dünya çocuklarının bayramı

- Mustafa Kemal Atatürk, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı Türk çocuklarına armağan etmiştir.
- Türkiye, çocuklarına bayram armağan edip bu sevinci tüm dünya çocuklarıyla paylaşan ilk ve tek ülkedir.
- TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği'nde yabancı ülke çocukları da misafirimiz olur, kendi kültürlerini tanıtır.

Şenliğe katılan çocuklar ülkelerini tanıtıyor

Ülke	Sanat	Müzik	Yemek	Kıyafet	Kutlama, gelenek
Türkiye	Ebru; zeybek halk oyunu; cumbalı evler	Yöresel türküler	Kayseri mantısı, kebap, baklava, etli ekmek	Cepken	Ramazanda iki minare arasına mahya asmak
Bulgaristan	Kalaycılık	Kaval, zurna, gadulka	Sıcak ve soğuk çorbalar	Hayvan kürkünden kukeri kostümü	Surva Festivali; mart ayında marteniçka bilekliği takmak
Türkmenistan	Türkmen halı dokumacılığı	Türkmen sazı	Plov (Türkmen pilavı)	Telpek; kırmızı tonlu giysiler	Mayısın son pazarı Halı Bayramı; düğünde plov ikramı
Rusya	Edebiyat: Tolstoy, Dostoyevski, Çehov	Balalayka, gusli	Vinegret ve zeytin salatası	Sarafan, kokoşnik	Nevruz'a benzeyen Maslenitsa; düğünde damadın eğlence için bahşiş ödemesi
KKTC	Lefkara nakışı	Darbuka, zurna, ut	Hellim peyniri	İşlemeli cepken	Düğünlerde testi oyunu; mendille oynanan oyun havası

Tabloya birlikte bakalım

- **Benzerlik:** Cepken hem ülkemizde hem KKTC'de giyilir. Zurna, Bulgaristan'da da KKTC'de de çalınır. Rusya'daki Maslenitsa, baharın gelişini kutladığımız Nevruz'a benzer.
- **Farklılık:** Her ülkenin kendine özgü kıyafeti, yemeği, bayramı ve sanatı vardır: telpek Türkmenistan'ın, kokoşnik Rusya'nın, kalaycılık Bulgaristan'ın öne çıkan özellikleridir.
- **Sonuç:** Kültürler birbirinden farklı olsa da yemek, sanat, dans, oyun ve kıyafet gibi konularda benzerlik gösterebilir.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Farklı kültürleri tanımak **ön yargıları azaltır**, merak ve saygıyı artırır. Benzerlikleri görmek insanları **yakınlaştırır**; farklılıklar ise bir zenginliktir.

Ortak Oyunlar, Ortak Bağlar

Mangala oyunu

Mangala

Kırk sekiz taşla oynanan geleneksel bir zekâ oyunudur. Türk cumhuriyetlerinde aynı adla oynanır. Afrika, Asya ve Karayipler'de de yaygındır.

BUNU UNUTMA

Geleneksel çocuk oyunları, kültürümüzü yansıtır ve **kuşaktan kuşağa** aktarılır.

Oyun	Oynandığı bazı ülkeler (Türkiye dışında)
Üçtaş	Türkmenistan, Hindistan
Beştaş	Endonezya, Kırgızistan, Kore Cumhuriyeti, Yunanistan
Dokuztaş	Hindistan, Suriye
İstop	İtalya, Romanya, Kolombiya
Körebe	Nijerya, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Almanya, Fransa, İngiltere
Mangala	Gana, Kenya, Nijerya, Fildişi Sahili, Mali, Endonezya, Hindistan, Kazakistan, Kırgızistan, Karayip ülkeleri

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Farklı ülkelerde aynı oyunların oynanması, kültürlerin **birbirini etkilediğini** ve insanların **ortak yönleri** olduğunu gösterir.

DİKKAT!

Kültür ile ülke sınırı aynı şey değildir. Aynı oyun, müzik aleti ya da yemek **farklı ülkelerde** de görülebilir.

Bu kelimeleri öğrendik

Ebru: Su üzerinde oluşturulan desenlerin kâğıda aktarılması
Cumba: Evin üst katında dışarı çıkıntı yapan oda bölümü
Marteniçka: Beyaz ve kırmızı ipten bileklik
Sarafan: Rus kadınlarının uzun, kalın askılı elbisesi
Cepken: Gömlek üstüne giyilen, üzeri işlemeli kısa giysi
Mahya: İki minare arasına asılan ışıklı yazı
Telpek: Koyun postundan yapılan başlık
Plov: Et, havuç ve baharatlı Türkmen pilavı
Kokoşnik: Sarafanla birlikte giyilen Rus başlığı
Gadulka: Bulgaristan'a özgü yaylı çalgı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Kıbrıs'ın kısa tarihi

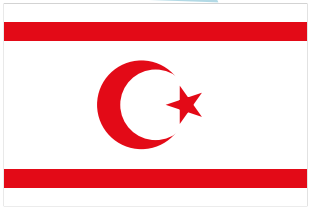
1571 Osmanlı Devleti Kıbrıs'ı fethetti. Tarihî ve kültürel bağlarımız o günden bugüne sürüyor.

1878 Ada, Osmanlı Devleti'nin son döneminde İngiliz yönetimine geçti.

1974 Türkiye, Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekleştirdi.

1983 15 Kasım'da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kuruldu. Kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'tır.

Kıbrıslı Türkler, varlıklarını ve bağımsızlıklarını korumak için uzun yıllar azim ve kararlılıkla mücadele etmiştir.

KKTC bayrağı: Ay yıldız Türklüğü, üstteki kırmızı şerit Türkiye'yi, alttaki kırmızı şerit KKTC'yi simgeler.

Bir anı: KKTC'nin kurucusu Rauf Denktaş, çocukken dedesinden bayrak değişimini ve Osmanlıların bir gün yine geleceği umudunu dinleyerek büyümüştür. Bu anı, Kıbrıslı Türklerin adanın Türk vatanı olduğuna duyduğu bağlılığı gösterir.

ÖNEMLİ

İki devlet önemli günlerini **birlikte kutlar**. Örneğin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı KKTC'de de törenlerle kutlanır.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Türkiye ile KKTC'yi birbirine bağlayan şey **ortak tarih ve kültürdür**. Önemli günlerin birlikte kutlanması bu bağı güçlendirir, iki toplum arasındaki **dayanışmayı** gösterir.

Kahve ikramı

Neden bu kadar benziyoruz?

Adaya Anadolu'dan göç eden Türkler; kültürlerini, yaşam biçimlerini ve inançlarını beraberinde taşıdı. Bu miras zamanla ada kültürüyle kaynaştı ve nesilden nesile aktarıldı. İşte bu yüzden Türkiye ile KKTC arasında pek çok benzerlik görürüz.

KKTC ile Ortak Kültürümüz

Alan	Ortak kültürel özellikler
Yemek	Tarhana çorbası, humus, ızgara hellim peyniri, kabak çiçeği ve enginar dolması
Kahve	Türk kahvesi öğünlerden sonra içilir, misafire mutlaka ikram edilir. Yanında su ve turunç ya da ceviz macunu verilir.
Halk oyunu	Aydın, Muğla gibi Ege illerimizde yaygın olan zeybek KKTC'de de oynanır. Tek başına ya da birkaç kişiyle daire şeklinde oynanabilir.
El sanatı	Hasırdan örülen kulplu zembil, ahşap baskı, ebru ve el dokuması kilimler
Kıyafet	Bele sarılan, ipek veya yünden yapılan **tarabulus kuşağı**. Adını, kuşakların o dönem Osmanlı yönetimindeki Trablusgarp'ta dokunup adaya gelmesinden alır. Ayrıca işlemeli cepken.
Adaya özgü	Keten kumaştan lefkara nakışı, düğünlerdeki testi oyunu. Kültürümüz ortak olsa da her toplum zamanla kendine özgü renkler de kazanır.

Özet tablo: Kültürümüz ve farklı kültürler

Kültürel özellik	Kültürümüzden örnekler	Farklı ülke kültürlerinden örnekler
Sanat	Ebru, kilim dokuma	Kalaycılık (Bulgaristan), halı dokuma (Türkmenistan)
Yemek	Mantı, baklava, etli ekmek	Plov (Türkmenistan), vinegret salatası (Rusya)
Kıyafet	Cepken	Telpek (Türkmenistan), sarafan ve kokoşnik (Rusya)
Kutlama	23 Nisan, Nevruz	Halı Bayramı (Türkmenistan), Maslenitsa (Rusya), Surva (Bulgaristan)
Müzik	Türküler, zurna	Gadulka (Bulgaristan), balalayka (Rusya), Türkmen sazı
Gelenek	Mahya asmak, misafire kahve ikram etmek	Marteniçka takmak (Bulgaristan), testi oyunu (KKTC)

Kültürel mirasımızı neden korumalıyız?

- Kültür, geçmişimizi tanımamızı ve kim olduğumuzu bilmemizi sağlar.
- Halk oyunları, el sanatları ve gelenekler yaşatılmazsa unutulup kaybolabilir.
- Mirasımızı gelecek nesillere aktarmak hem millî kimliğimizi hem de toplumsal birliğimizi güçlendirir.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Kültürel mirasımızı tanıyıp gelecek nesillere aktarmak **millî kimliğimizi korur**, nesiller arasında **bağ** kurar.

Notlarım

Öğrenme çıktısı: Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

Kültürler Neden Bir Araya Gelir?

Toplumlar turizm, eğitim, ticaret ve iş, sağlık gibi nedenlerle sürekli etkileşim içindedir. Farklı kültürlerden insanlar böylece tanışır, birbirinden öğrenir.

Turizm

Dinlenme, görme, tanıma gibi amaçlarla yapılan ve milletleri yakınlaştıran ekonomik faaliyettir. Örneğin Hollandalı bir turist tatil için geldiği Kuşadası'na yıllarca geri döner, doğasına ve yemeklerine hayran kalır. Hollanda'nın simgesi sayılan lalenin o ülkeye Osmanlı topraklarından gittiğini de burada öğrenip şaşırır.

Eğitim

Ganalı bir tıp öğrencisi Rize'de Türkçe öğrenir, türkü söyler, Karadeniz'de kemençeyle oynanan horonu öğrenir; kendi kültürünü de tanıtır. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığının yurt dışına gönderdiği Türk öğrenciler gittikleri ülkelerin dilini ve kültürünü öğrenir.

Çalışma

1960'lı yıllarda Almanya'ya işçi olarak giden insanlarımız kültürümüzü de götürdü. Bu durum iki ülke ilişkilerini geliştirdi. Demire geçirilen etlerin döndürülerek pişirilmesiyle yapılan döner, bugün Almanya'da en çok tercih edilen yiyeceklerdendir.

Göç ve sığınma

Suriye'deki iç çatışmalar nedeniyle ülkemize sığınan bir aile, Türk komşularıyla iftar sofrasında buluşur. Acuka olarak bildiğimiz muhammarayı ikram eder, birlikte uyum içinde yaşarlar.

Sağlık ve spor

Tedavi olmak için başka ülkelere gidenler de oradaki insanlarla tanışır, onların kültürünü yakından görür. Yurt dışında oynayan sporcularımız da hem Türk kültürünü tanıtır hem gittikleri ülkenin kültürünü öğrenir; spor, ön yargıları azaltır.

Yeni kelimeler

Mazlum: Haksızlığa, zulme uğrayan kişi. **Sığınmacı:** Savaş gibi nedenlerle ülkesinden ayrılıp başka bir ülkeye sığınan kişi.

Türk misafirperverliği

- Eğitim ya da gezi için gelen konuklarımıza dilini, dinini, rengini sormadan saygı ve sevgi gösteririz.
- Bu misafirlerin bir bölümü, gördükleri ilgiden etkilenip ülkemize yerleşir.
- Bu durum ülkeler arası etkileşimi artırır, ön yargıları ortadan kaldırır, birlikte mutlu ve huzurlu yaşamaya ortam hazırlar.

BUNU UNUTMA

Ön yargı: Bir kişi ya da topluluk hakkında, onu tanımadan önceden olumsuz bir düşünceye sahip olmak.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Türkiye'nin zor durumdaki insanlara kapısını açması, **merhamet ve yardımlaşma** değerlerimizin göstergesidir. Farklı kültürlere **hoşgörü** birlik ve dayanışmayı artırır.

Mazlumun yanında bir millet

- Milletimiz geçmişten bugüne zulüm görenlere sahip çıkmıştır.
- Son yüzyılda Balkanlar, Kafkaslar, Afganistan, Irak ve Suriye gibi bölgelerden gelen milyonlarca kişi ülkemizde sığınacak yer bulmuş, sofrasını onlarla paylaşan bir millet görmüştür.
- Devletimiz iç karışıklık ve savaş gibi nedenlerle gelen pek çok sığınmacıyı geçici koruma kapsamına almış, uyum için projeler yürütmüştür.

Saygı, Birlikte Yaşamayı Güçlendirir

Kültürlere saygının etkileri

Farklı kültürü tanır, saygı duyarız → **Ön yargılar azalır, iletişim güçlenir** → **Paylaşım ve dayanışma artar** → **Birlikte mutlu ve huzurlu yaşarız**

Selamlaşma da kültürdür

Nerede?	Nasıl selamlaşılır?
Türkiye	El sıkışma, sarılma, başı hafifçe öne eğme, el öpme
Japonya	Başı hafifçe öne eğme
Filipinler	Kendinden büyüklerin elini alına koyma
Fransa	Yanaktan öpme
Yunanistan	Tanıdıkların sırtına veya omzuna dokunma
Yeni Zelanda (Maoriler)	Burun ve alınları birbirine bastırma

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Selamlaşma biçimleri farklı olsa da amaç aynıdır: **saygı ve sevgi** göstermek. Başka bir kültürün selamlaşmasını bilmek ve ona saygı duymak, insanları birbirine **yaklaştırır**.

ÖNEMLİ

Birlikte yaşamanın anahtarı **hoşgörü ve saygıdır**: Kendi kültürümüzü severken başka kültürleri de küçümsememeliyiz.

Aşure gibi bir arada

Almanya'daki camilerde muharrem ayında aşure dağıtılır, başta Almanlar olmak üzere pek çok milletten insan bu etkinliğe ilgi gösterir. Aşurede farklı ürünler aynı kazanda buluşur ve güzel bir lezzet oluşturur. Farklı kültürler de bir araya geldiğinde toplumda **birlik ve zenginlik** doğar.

Yeni gelen bir arkadaşıma nasıl destek olurum?

- Onu sıcak karşılar, oyunlarıma ve grubuma katarım.
- Kültürünü merak eder, anlatmasını isterim.
- Dili öğrenmesine yardım ederim.
- Farklılıkları yüzünden kimsenin onu dışlamasına izin vermem.

DİKKAT!

Kıyafeti, dili ya da âdetleri farklı diye bir insanla **alay etmek** saygısızlıktır, birlikte yaşamayı zedeler.

Notlarım

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Kültür, bir toplumu millet yapan ve diğer milletlerden ayıran önemli değerlerdendir.
☐ 2. Mangala yalnızca Türkiye'de oynanan bir oyundur.
☐ 3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 15 Kasım 1983'te kurulmuştur.
☐ 4. Ön yargılar farklı kültürlere duyulan saygıyı artırır.
☐ 5. Cepken hem ülkemizde hem KKTC'de giyilen geleneksel bir kıyafettir.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Ebru	☐	Türkmenistan'da koyun postundan yapılan başlık
B) Zeybek	☐	Rus kadınlarının sarafanla giydiği başlık
C) Telpek	☐	Su üzerindeki desenlerin kâğıda aktarıldığı el sanatı
D) Marteniçka	☐	Aydın, Muğla gibi Ege illerinde yaygın halk oyunu
E) Kokoşnik	☐	Bulgaristan'da mart ayında takılan bileklik

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **Rauf Denktaş** **döner** **turizm** **hoşgörü**

1. KKTC'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanı ..... 'tır.
2. Türklerin Almanya'ya tanıttığı ..... bugün orada çok sevilir.
3. Gezmek, görmek ve tanımak için yapılan yolculuklar ..... faaliyetidir.
4. Farklı kültürlere ..... ile yaklaşmak birliği artırır.

D. Düşünelim, yorumlayalım

1. Ailesiyle Japonya'dan gelen Haruki, sınıfa yeni katılmıştır. Selam verirken başını öne eğmesine bazı arkadaşları gülmektedir. Bunu fark eden öğretmen, sınıfta herkesin kendi yöresini ve kültürünü tanıttığı bir kültür günü düzenler.

a) Arkadaşlarının davranışı Haruki'yi ve sınıftaki birlikte yaşamayı nasıl etkiler?
b) Kültür gününün sınıfa katkıları neler olabilir? Yorumlayınız.

2. Bir yazar, farklı kültürlerden insanların yaşadığı bir şehri anlatırken "Bu şehir, kocaman bir aşure kazanı gibi." demiştir.

a) Yazar bu benzetmeyle ne anlatmak istemiş olabilir?
b) Bu şehirde herkes yalnızca kendi kültürünü doğru bulsaydı birlikte yaşam nasıl etkilenirdi? Açıklayınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!